

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2025-03-18

Närvarande: Justitieråden Svante O. Johansson, Johan Danelius och Linda Haggren

En långsiktig hållbar kommersiell radioverksamhet

Enligt en lagrådsremiss den 27 februari 2025 har regeringen (Kulturdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Emma Alskog, biträdd av ämnesrådet Sofie Berg Cormier.

Förslaget föranleder följande yttrande.

13 kap. 1 och 2 §§

I 1 § regleras sändningsområden för analog kommersiell radio och i 2 § sändningsutrymmet för digital kommersiell radio. I den senare paragrafen används inte termen sändningsområde. Däremot anges att Mediemyndigheten ska bestämma hur sändningsutrymmet ska

få användas i olika delar av landet. I praktiken innebär det, såsom Lagrådet uppfattar saken, att det även med avseende på digital radio ska göras avgränsningar till vissa geografiska områden, dvs. sändningsområden. Av andra bestämmelser (se till exempel 5 §) framgår också att det även i ett tillstånd att sända kommersiell digital radio ska anges vilket sändningsområde som tillståndet avser.

Enligt Lagrådet skulle förståelsen av 2 § underlättas om det där klargörs att det även när det gäller digital kommersiell radio ankommer på Mediemyndigheten att bestämma omfattningen av sändningsområden. För att undvika oönskade analogislut bör i så fall också anges, på motsvarande sätt som i 1 § tredje stycket, att flera tillstånd kan ges för samma sändningsområde.

13 kap. 15 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att Mediemyndigheten ska ta ut en årlig sändningsavgift av den som har tillstånd att sända analog kommersiell radio. I paragrafens andra stycke beskrivs hur avgiften ska beräknas. Enligt förslaget ska sändningsavgiften beräknas genom att tre procent av den kommersiella radions reklamintäkter under närmast föregående kalenderår multipliceras med en procentsats. Procentsatsen ska baseras på folkmängden i det sändningsområde som tillståndet avser. Av lagrådsremissen framgår att avsikten är att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska ange de procentsatser som ska baseras på folkmängden genom verkställighetsföreskrifter.

Inledningsvis kan Lagrådet konstatera att sändningsavgiften är utformad som en avgift som överstiger myndighetens kostnader för att tillhandahålla radiofrekvenserna. Eftersom avgiften dessutom tas ut på ett område där staten har monopol, innebär det att avgiften får betraktas som en tvingande avgift. Av detta följer att

sändningsavgiften utgör en sådan avgift som ska regleras i lag (jfr 8 kap. 3 § regeringsformen).

Som anges i lagrådsremissen kan en lagbestämmelse fyllas ut i materiellt hänseende eller preciseras genom verkställighetsföreskrifter som kan meddelas med stöd av 8 kap. 7 § första stycket 1 regeringsformen. En förutsättning för att materiella verkställighetsföreskrifter ska kunna meddelas är dock att den lagbestämmelse som ska kompletteras är så detaljerad att regleringen inte tillförs något väsentligt nytt genom de av regeringen beslutade föreskrifterna. Det får inte beslutas om något som kan upplevas som nya åligganden för enskilda eller nya ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden (se prop. 1973:90 s. 211).

Av lagrådsremissen framgår att regeringen anser att den föreslagna bestämmelsen är tillräckligt specificerad för att regeringen ska kunna fylla ut den genom verkställighetsföreskrifter. Lagrådet delar inte den bedömningen. Den aktuella lagbestämmelsen säger endast att tre procent av den kommersiella radions reklamintäkter ska multipliceras med en procentsats och att denna procentsats ska baseras på folkmängden i sändningsområdet. Av denna formulering går det inte att härleda hur beräkningen av procentsatsen ska gå till. Avgiften kan teoretiskt sett bli hur stor som helst.

Av den promemoria som ligger till grund för förslaget framgår det dock att sändningsavgiften ska beräknas till en andel av en total avgiftsintäkt. Denna totala avgiftsintäkt ska utgöras av tre procent av radioföretagens samlade reklamintäkter under ett år. Detta belopp ska fördelas mellan de tillgängliga tillstånden. Det är denna fördelning som ska utgå från folkmängden i de olika sändningsområdena för dessa tillstånd. Vid föredragningen har det upplysts att de procentsatser som anges i promemorian är baserade

på omfattningen av de rådande sändningsområdena. Vidare har det upplysts att procentsatserna kan komma att behöva ändras om Mediemyndigheten skulle ändra omfattningen av de rådande sändningsområdena i enlighet med den föreslagna 13 kap. 1 §.

Lagrådet har förståelse för att det kan vara betungande att ta in procentsatserna i lagtexten, inte minst eftersom de kan behöva ändras om myndigheten ändrar sändningsområdenas omfattning. För att det ska vara möjligt att fylla ut lagtexten med dessa procentsatser genom verkställighetsföreskrifter är det dock nödvändigt att lagtexten förtydligas så att det klart framgår hur avgiften ska beräknas. Om avsikten är att sändningsavgifterna ska uppgå till en viss andel av de totala avgiftsintäkterna, dvs. att de sammanlagt ska uppgå till tre procent av branschens reklamintäkter, bör det framgå av lagtexten. Lagrådet föreslår att paragrafens andra stycke ges följande lydelse.

Sändningsavgifterna ska beräknas genom att ett belopp som uppgår till 3 procent av den kommersiella radions reklamintäkter under närmast föregående kalenderår fördelas mellan samtliga tillgängliga tillstånd utifrån folkmängden i de sändningsområden som tillstånden ska omfatta.